

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НАПН

У дистанційному режимі 20 листопада відбулися загальні збори Національної академії педагогічних наук України. Під час заходу розглянули доповіді «Наукове забезпечення розвитку освіти дорослих в Україні», «Про затвердження Статуту Національної академії педагогічних наук України в новій редакції» й обирали почесних академіків НАПН.

Першу доповідь виголосила **Нелля Ничкало**, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН. Вона, зокрема, зазначила, що об'єктивна потреба розвитку освіти людей третього віку в Україні зумовлена зростанням питомої ваги літніх людей та людей похилого віку. А відтак — необхідністю наукового обґрунтування нової філософії старіння і забезпечення відповідних умов для «успішної старості» в життєвому циклі кожної людини. За прогнозами демографів, у переважній більшості країн Європи та в Україні загальна чисельність економічно активного населення у довгостроковій перспективі матиме тенденцію до скорочення. За словами Неллі Григорівни, зростає значення інноваційних підходів, методик і механізмів розвитку освіти різних категорій населення, розроблених за результатами захищених кандидатських та докторських дисерта-

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ І ПОЧЕСНІ АКАДЕМІКИ

цій з андрагогічних проблем. У 2010 — 2020 роках у двох спеціалізованих учених радах Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих захищено 62 дисертації з проблем освіти дорослих, із них 32 докторських. У багатьох педагогічних університетах також посилено увагу до андрагогічних досліджень.

Загальні збори НАПН, зокрема, постановили Відділенню професійної освіти і освіти дорослих академії: здійснювати науковий супровід законопроекту «Про освіту дорослих», розробити Концепцію підготовки педагогічного персоналу до роботи з доросли-

ми, здійснювати науковий і методичний супровід діяльності центрів освіти дорослих у регіонах, розвивати освітньо-науковий відеоконтент для різних категорій дорослого населення на YouTube-каналі Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН. Відділення вищої освіти має розробити проект положення щодо визнання кваліфікацій, здобутих у неформальній та інформальній освіті.

Про затвердження Статуту Національної академії педагогічних наук України в новій редакції інформував президент

НАПН, голова робочої групи з підготовки цього документа **Василь Кремень**.

Згідно з документом кадровий склад НАПН України включає 78 дійсних членів (академіків), 92 члени-кореспонденти, а також іноземних членів, почесних академіків та працівників наукових установ, апарату президії, відділень, які координують діяльність наукових установ, що перебувають у віданні Національної академії педагогічних наук України. Академія відповідно до основних завдань діяльності, крім стратегічних освітніх і наукових завдань, бере участь у розроб-

ленні змісту освіти, стандартів освіти, типових освітніх програм, розробляє методики і технології навчання, створює підручники, навчальні посібники, інші засоби навчання, проводить міждисциплінарні дослідження. Свої завдання і функції НАПН виконує, зокрема, завдяки створенню галузевих регіональних наукових центрів спільно із центральними органами виконавчої влади та з участю або за погодженням з відповідними місцевими органами виконавчої влади.

Одним із питань програми заходу було обрання почесних академіків НАПН. Розглянувши результати голосування, загальні збори постановили вважати обраними почесними академіками Національної академії педагогічних наук України: доктора економічних наук, професора, заслуженого економіста України **Станіслава Аржевітіна** (Відділення професійної освіти і освіти дорослих), доктора економічних наук, професора, ректора Київського національного університету будівництва та архітектури **Петра Кулікова** і доктора технічних наук, професора, ректора Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» **Геннадія Півняка** (Відділення вищої освіти).

Максим КОРОДЕНКО

ЗНАНІ НАСТАВНИКИ

СИМФОНІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ

Більш як півстоліття провідний учений у галузі педагогічної науки, доктор педагогічних наук, професор Валентина ПАЛАМАРЧУК присвятила науково-дослідницькій діяльності в Українському науково-дослідному інституті педагогіки України (з 1991 року — Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України), в Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти (нині — Університет менеджменту освіти). Шістьдесят п'ять років вона не пориває зв'язки зі школою. «Чистої науки не існує, вона завжди ґрунтується на педагогічному досвіді, її вершини досягаються лише через кращі зразки педагогічної практики, у моєму житті школа завжди була центром і смыслом буття» — таким є життєве кредо Валентини ПАЛАМАРЧУК.

Перші кроки на педагогічному шляху Валентина Федорівна зробила в повоєнному 1945 році, вступивши у Хвалинське педагогічне училище. Під час практичної освітньої роботи вона будувала основи системи, що могла б зробити реальністю поетапне формування мисленнєвих умінь і навичок, взаємозв'язок навчання й розвитку учнів, моделювання освітнього процесу. Школа залишалася завжди поруч, була її базою, яка давала змогу перевіряти усі наукові ідеї, та місцем, де впроваджувалися наукові здобутки. Накопичений педагогічний досвід і наукові пошуки потребували аналізу й узагальнення. У 1963 році Валентина Паламарчук вступила до аспірантури, а в 1966-му захистила кандидатську дисертацію. Протягом 60 — 80-х років провела декілька ґрунтовних досліджень, широкомасштабних педагогічних експериментів в Українському науково-

дослідному інституті педагогіки УРСР. Вона боролася за скасування перевірних екзаменів і зменшення емоційного та навчального навантаження учнів, доводячи надмірність тодішніх вимог.

Протягом усього педагогічного шляху Валентина Федорівна підтримувала зв'язок зі школою, була одним з ініціаторів заснування шкіл нового типу в Україні, багато років присвятила розвитку інноваційної педагогіки і педагогічної практики, просувала ідею скасування перевірних екзаменів у школі. Колектив під її керівництвом напрацьовував нормативно-правову і наукову базу становлення закладів нових типів в Україні, які у випереджальному режимі готували реформу освіти, були експериментальними майданчиками, де апробувалися новий зміст і технології навчання. У 80 — 90-ті роки Валентина Паламарчук очолювала відділи дидактики, передового педагогіч-

ного досвіду Українського науково-дослідного інституту педагогіки, де досліджувалися проблеми змісту освіти, методів навчання, форм організації навчального процесу, проблеми передового педагогічного досвіду.

Багато уваги вона приділяла роботі з талановитими вчителями. Так, кандидатські дисертації захистили чимало передових учителів, аспірантів, науковців, яким вона надавала наукову допомогу. Серед них — Борис Чижевський, нині — керівник секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. На його переконання, Валентину Федорівну спрavedливо вважали одним із провідних науковців, педагогів, дидактів, визнаних у вітчизняному та зарубіжному науково-освітньому співтоваристві, носієм сучасних наукових знань, педагогічних технологій, освітніх інновацій.

Знаковою в житті Валентини Паламарчук стала її праця «Школа учити мислити» (1979; 1987), яку можна без перебільшення назвати головною книгою її життя. Узагальненням своєї наукової роботи вона вважає виданий у 2001 — 2004 роках двотомник «Першоснови педагогічної інноватики».

Науково-педагогічну династію Валентини Федорівни й Володимирів Ілліча Паламарчуків продовжують донька Олена Барановська (старший науковий співробітник відділу дидактики Інсти-

туту педагогіки НАПН) та онука Ольга Почувайло (провідний фахівець Української школи урядування).

Нині Валентина Паламарчук стежить за новими тенденціями в педагогічній науці, продовжує наукові напрацювання й не полишає пошуків вектора розвитку Нової української школи. Її науковий доробок складає більш як 300 наукових праць і є важливою науковою та методичною базою для освітньої спільноти.

28 листопада Валентині Федорівні виповнилося 90 років. Величезна кількість колег і велика сім'я бажають їй, щоби симфонія життя ще багато років звучала могутньо та гармонійно.

Олена БАРАНОВСЬКА